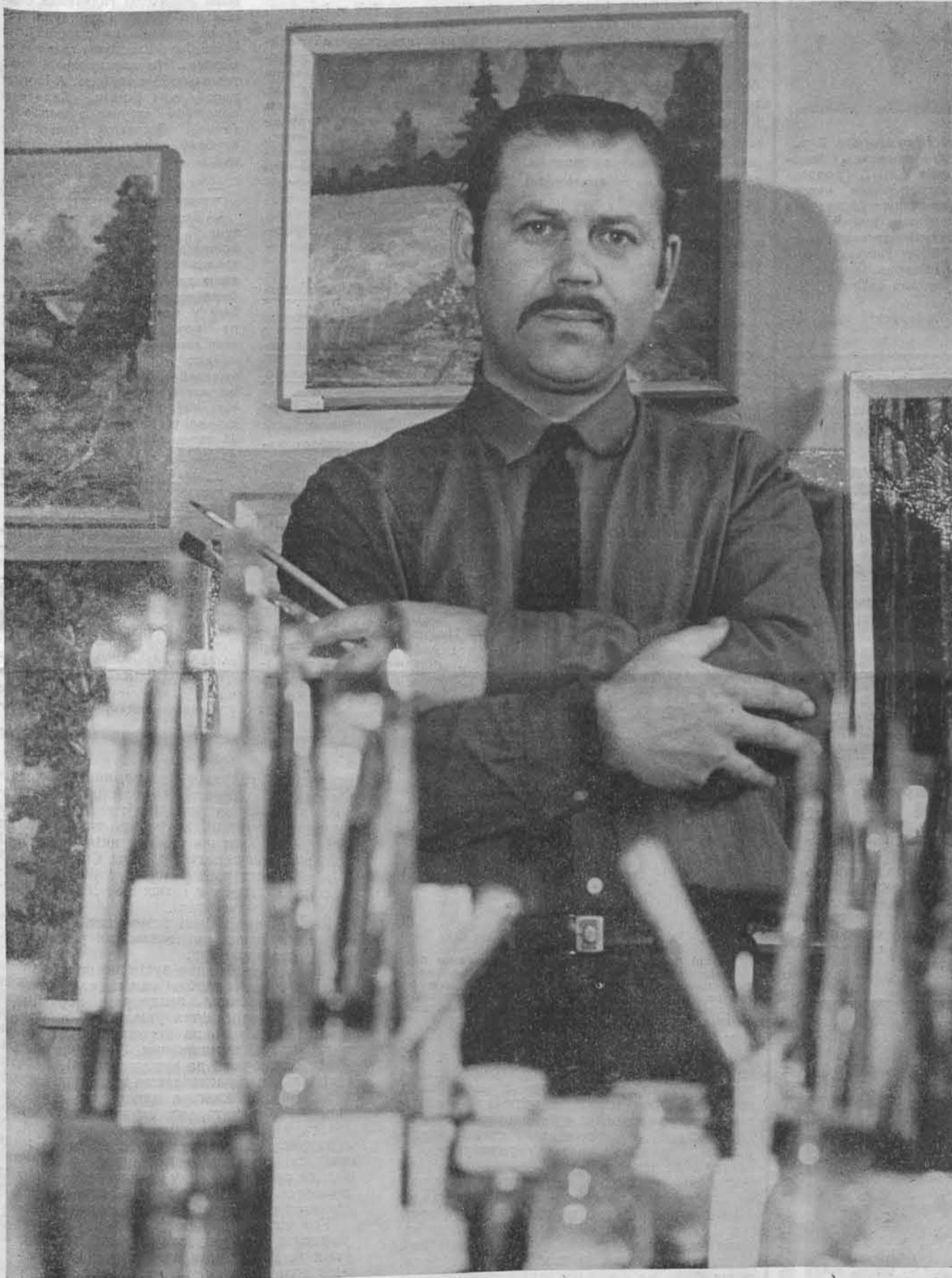


Голас Радзімы

№ 12 (1478)
24 сакавіка 1977 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 22-1



Самадзейны мастак з Ліды Мікалай МАРОЗАЎ. Рэпрадукцыі яго работ змешчаны на 7-й старонцы.

**« НАМІ
ЗАДУМАНА
БУЛЬБА... »**

ЧЛАВЕК, 70-ГОДДЗЕ ЯКОГА НЯДАУНА АДЗНАЧЫЛА ГРАМАДСКАСЦЬ БЕЛАРУСІ, АСАБІСТА ЗНАЕМЫ ДАЛЕКА НЕ КОЖНАМУ ЖЫХАРУ РЭСПУБЛІКІ. АЛЕ ПЛЕНАМ ЯГО ШМАТГАДОВАЯ РАБОТА У ТОЯ ЦІ ІНШАЙ ФОРМЕ КАРЫСТАУСЯ ЛІТАРАЛЬНА КОЖНЫ, БО ГАВОРКА ІДЗЕ ПРА ПЯТРА АЛЬСМІКА, ВЯДУЧАГА У РЭСПУБЛІЦЫ СЕЛЕКЦЫЯННЕРА-БУЛЬБАВОДА. ВЫВЕДЗЕННЫЯ ІМ ГАТУНКІ ЗАЙМАЮЦЬ ТЫСЯЧЫ ГЕКТАРАУ У КАЛГАСАХ, РАСТУЦЬ НА ПРЫСЯДЗІВНЫХ УЧАСТКАХ, ЗАМЕЖНЫЯ КАЛЕГІ ПЯТРА ІВАНВІЧА БЯРУЦЬ ІХ ДЛЯ СВАІХ ДОСЛЕДАУ. АКАДЭМІК АЛЬСМІК УДАСТОЕНЫ ЗА НАВУКОВУЮ ДЗЕЙНАСЦЬ ВЫСОКІХ УРАДАВЫХ УЗНАГАРОД. ЕН ГЕРОІ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ ПРАЦЫ, ЛАУРЭАТ ДЗЯРЖАУНЫХ ПРЭМІІ СССР, АДЗНАЧАНЫ ОРДЭНАМІ І МЕДАЛЯМІ. З НАГОДЫ СЕЛЕТНЯГА ЮБІЛЕЮ ЯМУ БЫУ УРУЧАНЫ ОРДЭН КАСТРЫЧНІЦКАЯ РЭВАЛЮЦЫІ.

САЦЫЯЛЬНАЯ ПРА- ГРАМА АДНАГО КАЛГАСА

«Нябачныя даходы»

стар. 3

ПРАВА НА ПРАЦУ — НЕПАРУШАЛЬНЫ ЗАКОН

«Звальненне з ра-
боты»

стар. 4

ВАЖНЕЙШЫ ФАК- ТАР САЦЫЯЛЬНА- ГА ПРАГРЭСУ

«Рабочий класс в раз-
витом социалистичес-
ком обществе»

стар. 6

— Пётр Іванавіч, вамі ўжо заваяваны самыя высокія тытулы і ўзнагароды. Цікава, што з'яўляецца для вас сэнсам работы? Скажам, далейшай работы?

— Сэнс — пастаянны: садзейнічаць уздыму сельскай гаспадаркі. Яна найбольш церпіць заўсёды ад стыхійных бедстваў, ад нейкіх неправдчаных здарэнняў... А як многа залежыць ад яе вынікаў! І прадук-
[Заканчэне на 2—3-й стар.]

«НАМІ ЗАДУМАНА БУЛЬБА...»

[Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.]

ты харчавання для насельніцтва, і кармы для жывёлагадоўлі, і сыравіну для асобных галін прамысловасці пастаўляе раслінаводства. Вывядзеннем новых гатункаў мы, супрацоўнікі Беларускага навукова-даследчага інстытута бульбы і плодагадарніцтва, робім свой уклад у павышэнне прадукцыйнасці сельскай гаспадаркі. Для сапраўднага селекцыянера вышэйшым задавальненнем з'яўляецца не нараджэнне новага гатунку, а тое, што гэты гатунак шырока «пайшоў» па палях, што яго прынялі ў гаспадарках, што ён спадабаўся людзям. Мне прыемна адзначыць: «тэмп», выведзены ў нашым інстытуце, займае ў краіне другое месца па плошчах, «лошыцкі» — чацвёртае. Даволі шырока распаўсюджаны ў рэспубліцы таксама «беларускі крухмалісты», «разварысты». Вялікае значэнне маюць тут смак, прывычкі. У нас, напрыклад, традыцыйна лепшай лічыцца сопка, разварыстая бульба. А ў ГДР, Польшчы — з селекцыянерамі гэтых краін мы актыўна супрацоўнічаем — такія якасці з'яўляюцца заганымі. Трэба, як бачыце, улічваць і падобныя некананасці.

— Як доўга працягваецца вывядзенне новага гатунку?

— Восем гадоў ён «мучаецца» ў інстытуце, потым тры гады дзяржаўных выпрабаванняў. Селекцыя — працэс бесперапынны, сёння мы закладаем доследы, якія павінны задаволіць жаданні людзей мінімум праз 10 гадоў. Як іх прадбачыць? Трэба сачыць за агульным развіццём бульбаводства ў краіне і за мяжой, улічваць

тэндэнцыі развіцця грамадства. Практыка ўсё больш настойліва патрабуе гатункаў, якія на багата ўгноенай глебе павышаюць ураджайнасць, не зніжаючы смакавых і іншых каштоўных якасцей. Папулярнасць бульбяных паўфабрыкатаў дае селекцыянерам новыя клопаты. Не ўсякі гатунак можна накіраваць на прамысловую перапрацоўку. Значэнне мае не толькі колькасць крухмалу ці бялку ў бульбін, а нават яе форма, глыбіня вочкаў. Тое ж і з уборкай. Паўсюдная механізацыя гэтай нялёгкай сезоннай работы мае перадумовай вырошчванне гатункаў, якія найменш пашкоджваюцца пры ўдарэх, лепш захоўваюцца. Звяртаем увагу на ўтрыманне рэдуцуючых цукраў. Чым іх менш, тым лепш. Бо менавіта яны даюць пацяменне бульбіны пры ўдарэх і ў час варкі. Безумоўна, кожны новы гатунак сталавага прызначэння павінен быць смачным. Надзвычай актуальна і ўстойлівасць да захворванняў.

— Наколькі я ведаю, дэгустацыя ў бульбавадай-селекцыянераў мае не рытуальнае, а выключна практычнае значэнне.

— Так, яна абавязковая ў нашай рабоце. Дэгустацыя часта наладжваецца на выстаўках, нарадах, пры раённараванні гатункаў. Важна і тое, колькі апетытна выглядае свежазвараная бульба, і тое, ці не пацяменела яна, прастаяўшы дзень, суткі.

— Але як сумясціць столькі якасцей?

— Ну, не ўсё ж адразу. Намі задумана бульба з пэўнымі якасцямі: падбіраем адпаведна пару для скрывавання, праводзім апыленне. Так, вы не памыляецеся, у «чортавым яб-

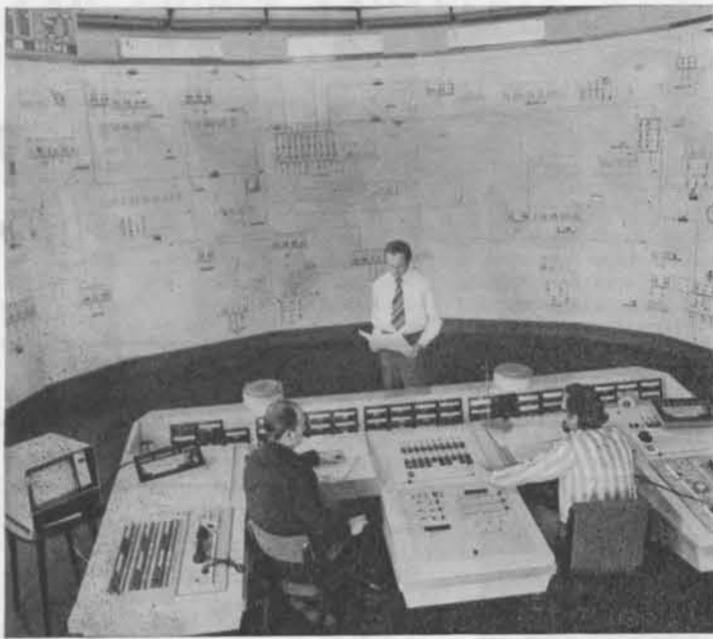
лыку» выпяваюць зярняці. Бачыце, дробненькія якія. Цяпер мы іх пасеем у цяпліцы, у гаршках. Не менш як 50 тысяч раслін «пачынаюць» новы гатунак. На поле высадзім ураджай толькі адной з іх. Затым застаецца чакаць і спадзявацца. Няўдач у селекцыянера бывае значна больш, чым паспехаў. Добра, калі сам заўважыш недахопы гадаванца, спыніш яго «ход». Горш, калі гатунак зганяць на дзяржаўных выпрабаваннях. Была такая «бярэзка»... Не насцярожылі нас трэшчынкі на клубнях. А іх чым далей, тым больш. Давялося адкілаць гатунак з выпрабаванняў. Засталіся толькі 15 клубняў у інстытуцкай калекцыі.

— А ці вялікая яна ўвогуле?

— Больш як дзве тысячы гатункаў. Штогод па 15 бульбін кожнага высаджваем, каб захаваць іх і надалей. Я хачу яшчэ да адказу на папярэдняе пытанне дадаць некалькі слоў. Быў у нас «рытм», рэкардыст па крухмалу. Не вытрымаў камбайнавай уборкі. І з гэтых няўдач мы зрабілі для сябе вывады. Летась селекцыянеры інстытута прапанавалі 16 новых гатункаў. А рэкамендацыі атрымалі толькі тры. Пазатэля з 11 гатункаў мы выбралі толькі адзін.

— Не шкада такой доўгай і цяжкай работы?

— Як сказаў адзін наш нямецкі калега, селекцыянер павінен валодаць песімістычным аптымізмам. Гэта значыць, заўсёды чакаць «сюрпрызу», які закрэсліць гадзіны роздуму, месяцы працы, гады надзей. Раптам год выпадзе засушлівы або дажджлівы, і «прэзідэнт» не выстаіць. Пластычнасць гадаванцаў абавязкова ўлічваем, надвор'е ж сплана-



Аснову Беларускай энергасістэмы складаюць Лукомльская, Бярозаўская і Васілевіцкая ДРЭС, Мінская ЦЭЦ-3, Мазырская і Наваполацкая ЦЭЦ, Магілёўская ЦЭЦ-2, Бабруйская ЦЭЦ-2, Гродзенская ЦЭЦ-2 і шэраг магістральных ліній электраперадач напружаннем 330, 220 і 110 кілавольт. Усе яны ўключаны ў адзіную энергетычную сістэму і злучаны з міждзяржаўным энергааб'яднаннем «Мір», у якое ўваходзяць энергасістэмы Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Польшчы, Румыніі, Чэхаславакіі і СССР. Выпрацаваную беларускімі электрастанцыямі энергію атрымліваюць рэспублікі Прыбалтыкі, Смаленская, Бранская, Ленінградская вобласці, Украіна, Польшча і ГДР.

НА ЗДЫМКУ: галоўны дыспетчарскі пульт Беларускай энергасістэмы.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

МАТОРЫ ДЛЯ БЕЛАЗА
У аднаведнасці з двухбаковым пагадненнем, падпісаным чэхаславацкім знешнегандлёвым аб'яднаннем «Марцінекс» і савацкім аб'яднаннем «Машынаэкспарт», машынабудаўнікі з чэхаславацкага горада Марцін пачалі пастаўкі шасці і васьміцыліндравых матараў для Беларускага аўтамабільнага завода, які выпускае грузавікі грузпадымальнасцю 70 і 120 тон.

— Новыя савацкія заказы, — сказаў дырэктар матарабудаўнічага завода ў Марціне М. Новаты, — ствараюць прастор для перспектыўнага развіцця прадпрыемства. Выпуск матараў буйных сэрый гарантуе нам стабільнае расшырэнне вытворчасці, упэўненасць у збыце прадукцыі на многія гады. Гэта дасць нам магчымасць яшчэ больш сканцэнтравана ўвагу на тэхнічным і якасным удасканалванні матараў і далейшым павышэнні эфектыўнасці вытворчасці.

«МАЛЫШ»
І «ВЯСЕЛКА»

Цацачнае электрапініна «Вясёлка», на якім можна навучаць дзяцей нотнай грамаце, пачалі выпускаць у Маладзечна. Гэты мініяцюрны музычны інструмент дэманструваўся на рэспубліканскай выстаўцы і ўдастоены дыплама Акадэміі навук БССР.

Электрапініна «Вясёлка» — не першая дзіцячая цацка фабрыкі, якая спецыялізуецца на выпуску гармонікаў. У нашай краіне і за рубяжом карыстаюцца дзіцячыя акардэоны і баяны «Малыш», на якіх можна выконваць складаныя творы.

У ПАМЯЦЬ
АБ ВУЧОНЫМ

Мемарыяльная дошка ў памяць аб заслужаным дзеячу навукі БССР, акадэміку Шэмпелі ўстаноўлена ля ўваходу ў галоўны корпус Беларускага навукова-даследчага інстытута земляробства, калектыў якога вучоны ўзначальваў на працягу семнаццаці гадоў.

Надаўна члены сям'і вучонага перадалі інстытуту з яго асабістай бібліятэкі 534 кнігі, 460 брашур-адбіткаў і камплекты розных часопісаў. Рэдкія выданні на сельскага-

спадарччых тэмы папоўнілі кніжны фонд бібліятэкі БелНДІЗа.

ДЛЯ ЗДАРОУЯ
ПРАЦОЎНЫХ

У другім годзе дзесятай пяцігодкі прафсаюзнай здраўніцы Беларусі змогуць абслужыць на 3 тысячы чалавек больш, чым летась.

Сёлета прыме першы адпачываючы санаторый «Прыдняпроўскі», які аснашчаецца найноўшай лячэбнай і дыягнастычнай апаратурай. У здраўніцы, што размясцілася поблізу Рагачова, дзе рака Друць упадае ў Днепр, будучы шырока выкарыстаны ў лячэбна-прафілактычных мэтах знойдзены тут хларыдна-натрыевыя воды высокай мінералізацыі. Будучы здадзены ў эксплуатацыю новыя дамы адпачынку «Буг» і «Лагойск», дзе змогуць адначасова знаходзіцца больш як тысяча чалавек. Намечана рэканструкцыя летняга спальнага корпуса ў санаторыі «Крыніца».



Хутка пачнецца веснавая сяўба. Лёс будучага ўраджаю ў многім залежыць ад таго, колькі будзе ўнесена ў глебу мінеральных угнаенняў. Іх выпуск у рэспубліцы расце з году ў год.

НА ЗДЫМКУ: гатовая прадукцыя Гродзенскага вытворчага аб'яднання «Азот» — аміячная салетра.

Фота А. ПЕРАХОДА.

НАВАСЕЛЛЕ Ў СТАРЫМ ДОМЕ

Калі размова заходзіць аб жыллёвым будаўніцтве ў нашай рэспубліцы, звычайна называецца колькасць узводзімых штогод новых кватэр. Але наваселлі спраўляюць і ў старых кватэрах, капітальна адрамантаваных і добраўпарадкаваных.

На капітальны рамонт жылля ў Беларускай ССР штогод адпускаецца 29—30 мільёнаў рублёў. Як і ў новым будаўніцтве, пры рамонтных работах шырока прымяняюцца праекты з палепшанай планіроўкай і павышанай камфартабельнасцю кватэр. Так што для жыхароў засяленне сваёй старой кватэры пасля рамонтна часта ператвараецца ў сапраўднае наваселле.

У адной з такіх новых кватэр мне давялося пабываць напярэдадні Новага года. Шматпавярховы дом на вуліцы Казлова, дзе жывуць мае знаёмыя, пабудаваны адразу ж пасля вайны, разам з закладкай Мінскага трактарнага завода. Зразумела, тады было не да асаблівага камфорту, і ў кватэрах гэтага дома адсутнічалі камунікацыі для гарачай вады, газу, ваннай, ліфты, смеццэправоды і іншыя зручнасці. З цягам часу тое-сёе выправілі (абсталявалі, у прыватнасці, газавыя калонкі і пліты), аднак кватэры былі далёка не такімі, як у сучасных жылых дамах. І таму вырашылі зрабіць грунтоўную рэканструкцыю.

Зразумела, пры такіх работах перш за ўсё трэба перасяліць жыхароў. Распараджэнне на гэта выдаў мясцовы орган улады — Заводскі раённы Савет дэпутатаў працоўных. Ён жа заключыў дагавор з будаўнічым трэстам на капітальны рамонт дома. Сам раённы Савет заняўся і часовым перасяленнем жыхароў, што было справай даволі не прастай. Напершае, раённыя ўлады, безумоўна, імкнуліся скарыстаць для гэтага як мага менш новых, толькі што пабудаваных кватэр, бо кожную з іх чакала якая-небудзь сям'я. І хача невялікая — на два-тры месяцы, — але адтэрміноўка пераезду нікога не абрадуе. Таму мае знаёмыя ў час рамонтна іх дома жылі ў бацькоў. «Нас

папрасілі ў раённым Савеце, калі ёсць магчымасць, уладкавацца самастойна, і мы згадзіліся», — растлумачыла гаспадыня. Зразумела, абавязаць іх рабіць так ніхто не меў права. Тым жа сям'ям, якія не мелі падобнай магчымасці, раённы Савет часова выдзеліў кватэры і ў новых, і ў старых дамах (у горадзе для гэтых мэт існуе спецыяльны жыллёвы фонд).

Кожная сям'я была кампенсавана выдаткамі, звязанымі з пераездамі як у часовую, так і ў сваю кватэру.

Дарэчы, яна цяпер зусім не падобная на старую, як не падобны сам на сябе стаў іх дом. Абліцаваны знадворку керамічнай пліткай, ён арганічна ўпісаўся ў ансамбль вуліцы. Капітальна перапланіроўка адбылася ўнутры памяшкання. З'явіліся ліфты. Дом падключаны да цэпацэнтралі, абсталяваны больш дасканалымі тэхнічнымі сродкамі. Кожная кватэра цяпер мае ванную. Дзякуючы некатораму змяншэнню колькасці кватэр расшырыліся і жыллыя пакоі. У маіх знаёмых яны сталі большымі на пяць квадратных метраў. Усё гэта прадугледжвалася праектам, таму пры высяленні перад рамонтам пэўнай колькасці сям'яў адразу ж выдаваліся ордэры на новыя кватэры.

Усе работы аплатаваў са свайго бюджэту раённы Савет дэпутатаў працоўных. Асабістыя выдаткі кватэраздымшчыкаў звязаліся толькі з тым, што выходзіла за рамкі складзенага каштарысу. Нехта, скажам, захацеў прыдаць пакоям спецасабліваю індывідуальную каларыстую гаму ці зрабіць абліцоўку каштоўнымі пародамі дрэва або яшчэ якія-небудзь істотныя адступленні ад таго, што вызначана планам рэканструкцыі дома.

А ці прыводзіць гэта да змянення кватэрнай платы? Толькі ў выпадку павелічэння непасрэдна жыллой плошчы. Кухні, калідоры, ванныя пакоі, санвузлы не ўлічваюцца пры аплатах. Пасля такога капітальнага рамонтна, які абыходзіцца дзяржаве ў даволі значную суму, размер кватэрнай платы за кожны квадратны метр жыллой плошчы не павышаецца: ён ранейшы — 13,2 капейкі. Якасць жылля стала намога лепшай.

... Для даведкі трэба дадаць, што тэмпы правядзення капітальнага рамонтна жылля ў гэтай пяцігодцы ў рэспубліцы будуць расці. А гэта значыць, што рэальная колькасць наваселляў будзе значна перавышаць лічбу, названую ў планах.

П. СУДАКОУ.

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ●

НЯБАЧНЫЯ ДАХОДЫ

У мінулым годзе выплаты і льготы насельніцтву рэспублікі з грамадскіх фондаў спажывання склалі 3,2 мільярда рублёў. Аб тым, што атрымалі з гэтых фондаў працаўднікі калгаса «Чырвоны ўдарнік» Асіповіцкага раёна, расказваюць нашы няхтальныя карэспандэнты А. САСЕВІЧ і М. РЫМАЧ.

У калгаснай бухгалтэрыі нам назвалі такія лічбы: сярэднемесячныя грашовыя даходы ад грамадскай гаспадаркі складоў у палыводаў 96 рублёў, у работнікаў жывёлагадоўлі — 118, а ў механізатараў — 163 рублі. Значны прыбыткі дае калгаснікам уласная гаспадарка.

Але гэта не ўсё. Ёсць яшчэ адна крыніца даходаў — грамадскія фонды спажывання. Давайце паглядзім, як расходуюцца яны ў калгасе.

На тэрыторыі гаспадаркі знаходзяцца фельчарска-акушэрскі пункт у вёсцы Уборак і ўчастковая бальніца ў вёсцы Лапічы. Што калгаснікі лечацца бясплатна, гаворыць няма патрэбы. А між тым, мала хто з іх ведае, што кожны дзень стацыянарнага лячэння аднаго хворага абыходзіцца дзяржаве больш як пяць рублёў.

На ўтрыманне бальніцы дзяржава затраціла ў першым паўгоддзі мінулага года 32 724 рублі. Усе гэтыя расходы, у тым ліку і лісткі непрацаздольнасці, аплачваюцца з грамадскіх фондаў спажывання. Не адбілася хвароба трактарыстаў Мікалая Збанка і Аляксандра Вяткоўскага на дастатку іх сем'яў. Вяткоўскаму, напрыклад, за 25 дзён стацыянарнага лячэння было выплачана 99 рублёў. 54 рублі атрымаў з фонду сацыяльнага страхавання за 10 дзён хваробы і трактарыст Антон Тарасевіч.

Размова пра клопаты аб здароўі калгаснікаў будзе няпоўнай, калі не ўспомніць пра пуцёўкі ў санаторыі і дамы адпачынку. У мінулым годзе папраўлялі сваё здароўе ў розных здраўніцах краіны трактарысты Георгій Ласкавец, Фёдар Лаціннікаў, тэхнік Святлана Міхальцова, шафёр Мікалай Вікул, загадчык склада Іван Збанок, інспектар аддзела кадрў Уладзімір Малавіч.

Калі звярнуцца да калгаснай статыстыкі, то атрымаецца, што толькі за восем месяцаў 1976 года бухгалтэрыя калгаса выплаціла па лістках непрацаздольнасці з фонду сацыяльнага страхавання 2 787 рублёў. 3 493 рублі было выдаткавана на гэтыя ж мэты райкомам прафсаюза работнікаў сельскай гаспадаркі і нарыхтовак.

За пуцёўкі ў санаторыі і дамы адпачынку калгас аплаціў 752 рублі, у той час як ад калгаснікаў у касу паступіла ўсяго 33 рублі.

Калі ўязджаеш ў Жорнаўку — цэнтр калгаса «Чырвоны ўдарнік» — з боку Асіповіч, міжволі звяртаеш увагу на прыгожыя, складзеныя з белага цэглы жыллыя дамы. Ва ўрачыстай абстаноўцы ўручаліся калгаснікам ключы ад новых кватэр. Былы брыгадзір, сёння пенсіянер Уладзімір Като адным з першых увайшоў у такі трохкававы дом. Калгасныя трактарысты Іван Баразна і Аляк-

сандр Анц, шафёр Нарыман Алмамедаў атрымалі прасторныя кватэры ў васьмікватэрным доме. А механіку Валерыю Шкрадзюку і яго нявесце Людміле ключы ад новай кватэры ўручылі на вяселлі.

Як толькі калгасныя будаўнікі ўзялі 16-кватэрны жылы дом, атрымаў у ім кватэру з усімі выгодамі і малады механізатар Валерыя Шкутко з жонкай Валянцінай. Праўленне калгаса выдзеліла маладым калгаснікам 300 рублёў. «Гэта вам на мэблю новую», — так і сказаў, уручаючы канверт з грашыма. І яшчэ адну прыемную вестку атрымаў Валерыя Шкутко. Яму, як і многім іншым маладым механізатарам, спецыяльным рашэннем была вызначана 25-працэнтная надбавка да асноўнага заробку.

240 тысяч рублёў ужо выдаткаваў калгас на будаўніцтва новых жылых дамоў. Плата ж за двух-і трохкававыя кватэры складае тут ад 1/25 да 1/20 заробку калгаснай сям'і.

Усё жыццё Якава Катка звязана з зямлёю. Сын патомнага хлебараба, ён з маленства прывык да нялёгкай хлебаробскай працы. Не адну тысячу гектараў узраў, пасяў і ўбраў ён за гады работы ў калгасе. Але надышла старасць, і калгас адправіў ветэрана-механізатара на заслужаны адпачынак, вызначыўшы яму за сумленную працу пенсію.

Спакойную старасць Якаву Катку забяспечылі ўсё тыя ж грамадскія фонды спажывання. У гаспадарцы на сённяшні дзень налічваецца больш як 400 пенсіянераў. Штогод каля двухсот тысяч рублёў складаюць выплаты пенсій тым, хто, працуючы ў калгасе, дасягнуў 55 — 60-гадовага ўзросту і мае неабходны стаж.

З фондаў грамадскага спажывання робяцца выплаты жанчынам за час дэкрэтных водпускау. Летась яны склалі 1 945 рублёў. Ці возьмем клопаты аб дзецях калгаснікаў. Знаходжанне аднаго малаго ў калгасным дзіцячым садзе абыходзіцца яго бацькам 78 рублёў у год. За гэты ж час на ўтрыманне сада выдаткоўваецца з мясцовага бюджэту ад пяці да шасці тысяч рублёў. А на арганізацыю піянерскага лагера пры Жорнаўскай сярэдняй школе праўленне калгаса і райком прафсаюза работнікаў сельскай гаспадаркі і нарыхтовак кожнае лета ад 800 да тысяч рублёў. Утрыманне дзяцей у лагеры, як і навучанне ў школе, бясплатнае.

Ёсць у калгасе і свае стыпендыяты. Штогод гаспадарка выплаціла 2 779 рублёў на выплаты стыпендыі і дадатковых водпускау студэнтам-завочнікам і калгаснікам, якія займаюцца ў вячэрняй школе сельскай моладзі, на падрыхтоўку і перападрыхтоўку кадрў.

Нарэшце, грашовыя выдаткі на ўтрыманне калгаснага музея баявой і працоўнай славы, бібліятэкі, дома культуры, будаўніцтва якога абышлася калгасу ў 234 тысячы рублёў, на культурна-асветніцкую і спартыўную работу, на аплату турыстычных пуцёвак робяцца таксама з грамадскіх фондаў спажывання.

і бялку. Вось, напрыклад, сярод завершаных летась гатункаў «вярба» не мае сабе роўных ні ў краіне, ні ў свеце. Амаль 29 працэнтаў крухмалу! Зварыць яе на снеданне практычна немагчыма — разварваецца імгненна. А для прамысловай перапрацоўкі яна незаменная.

— Пётр Іванавіч, у чым сакрэт вашых поспехаў?

— Я ўсё жыццё працаваў дзеля навукі, дзеля людзей. Не шукаў ні славы, ні матэрыяльных даброт. Калі я пачынаў самастойныя даследаванні, то атрымліваў меншую заробную плату, чым мае былыя аднакурснікі, што заняліся гаспадарчай работай. Захопленасць абранай справай вызначыла мае паводзіны. Мой лёс не выключэнне. Наш лад жыцця дае кожнаму такія шырокія магчымасці, што варта скарыстаць іх сумленна, бескарысліва, у інтарэсах агульнай справы — і ты здзейсніш свае творчыя задумкі. Магчыма, вы ведаеце Героя Сацыялістычнай Працы Мікалая Мухіна? Вось, дык мы разам пачыналі з ім у маладосці. У нашай краіне кожны можа раскрыць свае здольнасці, калі ён не цураецца штодзённай настойлівай працы.

— Сярод вашых супрацоўнікаў, я зайважыла, большасць жанчын.

— Лічу гэта станоўчай з'явай. Работа селекцыянераў усё ўскладняецца, бо прагрэс чалавечтва, яго запатрабаванні няспынна растуць, і кожная навіна ў нашай справе вымагае неймавернага цяжару і ўсёдлівасці. Жанчыны лягчэй вытрымліваюць падобныя перагрузкі, іх «хапае» на такія дробязі, што мужчына і ўвагі не звярнуў бы. Гадоў праз дзесяць паглядзіце: жанчыны стануць лідэрамі сярод селекцыянераў.

— Ці часта вы сустракаецеся са сваімі замежнымі калегамі?

— Калі яны прыязджаюць да

нас у інстытут — заўсёды. Мы найбольш падтрымліваем сувязі са спецыялістамі з ГДР, Польшчы, Чэхаславакіі. Іх вабяць крухмалістасць і ўраджайнасць нашых гатункаў, мы імкнёмся ўзяць для сябе хуткаспеласць і ўстойлівасць да хвароб, што характэрна для бульбы заходняй селекцыі. Былі ў нас госці з Галандыі, Японіі... Сам я не езджу за мяжу гадоў 20. Узрост, здароўе не спрыяе. Да таго ж лічу, што маладым ад паездкі будзе больш карысці. Каб не затармазіць справу, якой аддадзена ўсё жыццё, кіраўнік не павінен баяцца поспехаў вучняў.

— Вашы шматлікія званні і тытулы вымушаюць вас шмат часу праводзіць на пасяджэннях...

— Вядома, вымушаюць, адцягваюць ад навукі. Я не надта люблю даводзіць нешта словамі, справы пераконваюць надзейней. Але прысутнасць на розных мерапрыемствах дазваляе мне лепш ведаць становавішча ў розных галінах, дае магчымасць дакладней планіраваць сваю работу, узяцца за агульным напрамкам пошуку. Так, у пачатку сакавіка на гадавым сходзе Усесаюзнай акадэміі сельскагаспадарчых навук імя У. І. Леніна ў Маскве ішла цікавая размова пра селекцыю збожжавых. Агульныя тэндэнцыі, падыход да вырашэння актуальных праблем — надзвычай цікава. Слушнай была і думка наконт важнасці хутчэйшага размнажэння новага гатунку на пачатковых стадыях яго існавання. Вярнуўся я ў інстытут і стаў прыспешваць «крышталь», «ластаўку». Цікава паглядзець, як далёка і хутка яны «паляцяць».

Гутарыла з акадэмікам Пятром АЛЬСМІКАМ карэспандэнт «Голасу Радзімы» Валянціна ТРЫГУБОВІЧ.

ваць нельга. І трэба, каб на полі ішлі сапраўды новыя, перспектывныя гатункі. Калі адрозненні нязначныя, не варта займацца. Крытычны падыход вучонага да сваёй работы зберажэ народныя сродкі і падштурхне яго да новых эксперыментаў.

— Пётр Іванавіч, наколькі свядомы быў ваш выбар прафесіі ў юнацтве? Як гэта бацьцы праз гады?

— Ох, і пытанне вы задалі! Каб жа чалавек ведаў, што з ім праз гады адбудзецца... Пасля школы я спачатку паімкнуўся ў медыцынскі інстытут. Але мяне анатамічка напалохала. Ну, вясковы жыхар, падаўся я тады ў Беларускаю сельскагаспадарчую акадэмію. Мой далейшы жыццёвы лёс вызначыла вучэбная практыка на Навазыбкаўскай доследнай станцыі. Трапіў я да Івана Пущкарова, строгага і патрабавальнага даследчыка, які займаўся бульбай... Працаваў з ім нейкі час пасля заканчэння акадэміі, потым вярнуўся ў Беларусь. І з таго часу ўсё на адным месцы. Праўда, запісаў у працоўнай кніжцы шмат. То мянялася назва ўстанова, то мая пасада... Селекцыянеру патрэбна ўжо жыццё стабільнасці. Як вы ўжо ведаеце, 11 гадоў чакае ён новы гатунак. І тут маюць значэнне не толькі аб'ектыўныя даныя, наконт вышыні бульбяніку ці колькасці бульбы, але і агульны назіранні, параўнанні, супастаўленні. Нечаканасцей у нашай рабоце бывае шмат. І ніякіх гарантый: твой учарашні поспех сёння можа стаць паражэннем. Яшчэ да Вялікай Айчыннай вайны я вывеў два гатункі. Радасці было! А дарэмна. Яны няўстойлівыя да захворвання ракам. З пасляваенных гадоў, калі мы чэшліся любой бульбай, я ўзяў за правіла — не цэнтнеры ўраджаю самае важнае, а працэнт утрымання крухмалу

«БЕЛАРУСЬ» — ЧЭМПІЁН ФРАНЦЫІ

— Ваш трактар «Беларусь» лапамог мне пазнаёміцца з Савецкім Саюзам, — сказаў французскі фермер Бруна Дзілі з дэпартаменту Па-дэ-Кале. Гутарка адбылася на Мінскім трактарным заводзе.

Бруна Дзілі жыве ў вёсцы Эбюгэри на поўначы Францыі, мае каля 50 гектараў зямлі. Апрацоўвае глебу, сеюць, даглядаць сельскагаспадарчыя культуры, убіраць іх дапамагаюць яму два ярка-аранжавыя трактары «Беларусь» — МТЗ-50, якія ён набыў тры гады назад. Акрамя іх, у фермера ёсць яшчэ два англійскія «Форды» такой жа магутнасці, як і «Беларусь». Але Бруна Дзілі не выкарыстоўвае іх на ворыве, а толькі на падсобных работах. Трактар МТЗ больш надзейны.

Многія фермеры на прыкладу Бруна Дзілі замест англійскіх і амерыканскіх больш ахвотна пачалі купляць савецкія трактары. Асабліва пасля таго, як ён на сваім «Беларусе» выйшаў пераможцам спачатку спаборніцтваў сярод аратых паўночных дэпартаменту, а потым і краіны.

— У фінале ўдзельнічала восем аратых, — гаворыць Бруна Дзілі. — Я прыехаў на сваім выпрабаваным МТЗ-50 «Супер», астатнія ўдзельнікі — на трактарах іншых фірм. Арганізатары спаборніцтваў улічвалі глыбіню ворыва, майстэрства ваджэння, скорасць. Трактар «Беларусь» выпрабаванні вытрымаў бліскава. Мне было прысуджана першае месца, і я ат-



рымаў турыстычную пуцёўку ў Савецкі Саюз.

Бруна Дзілі з групай французскіх турыстаў пабываў у цэхах МТЗ, паглядзеў работу канвеера, дзе былі сабраны такія ж трактары «Беларусь».

Пастаўка мінскіх трактароў у Францыю расце з году ў год. Сёлета французскія фермеры атрымаюць 1 820 машын з мар-

кай МТЗ, з іх амаль палавіна — МТЗ-80/82. Гэта на чатырыста трактароў больш, чым у мінулым годзе.

М. ДЫМ.

НА ЗДЫМКУ: французскі фермер Бруна Дзілі на трактары «Беларусь»-МТЗ.

Фота Б. РЫБІНА.

ГОД 1932-і

23—28 СТУДЗЕНЯ адбыўся XIV з'езд КП(б) Беларусі. 494 дэлегаты прадстаўлялі 46 958 членаў партыі і 28 280 кандыдатаў у члены партыі. Была заслухана палітычная і арганізацыйная справаздача ЦК, справаздачы ЦКК і рэвізійнай камісіі. З'езд адзначыў, што працоўныя БССР пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі дабіліся значных поспехаў у развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры.

За першую пяцігодку ў Беларусі было пабудавана і ўведзена ў эксплуатацыю 78 буйных і каля 460 дробных прамысловых прадпрыемстваў. Працягласць чыгунак павялічылася на 539 кіламетраў. Парк грузавых аўтамашын узрос у 13 разоў. Далейшае развіццё атрымалі ўсе віды сувязі, падвоілася працягласць тэлеграфна-тэлефонных ліній.

Агульная колькасць рабочых і служачых да канца 1932 года ўзрасла да 542,5 тысячы, а ўдзельная вага рабочага класа ў саставе насельніцтва БССР павысілася да 20 працэнтаў. Да канца года ўдзельная вага рабочых-беларусаў у агульнай колькасці рабочага класа рэспублікі складала 63,5 працэнта.

Будаўніцтва новых і карэнная рэканструкцыя дзеючых фабрык і заводаў забяспечылі

амаль поўнае абнаўленне матэрыяльна-тэхнічнай базы беларускай прамысловасці, рост яе асноўных фондаў больш чым у 3,7 раза. Па сутнасці, нанова былі створаны такія галіны прамысловасці, як металапрацоўчая, машынабудаўнічая, энергетычная, тарфяная, хімічная, лёгкая, харчовая, па вытворчасці будаўнічых матэрыялаў і г. д. Удзельная вага прамысловых вырабаў у валавой прадукцыі ўсёй народнай гаспадаркі ўзрасла з 41,3 у 1928/29 года да 67 працэнтаў у 1932 годзе.

Да канца 1932 года ў Беларусі было калектывізавана амаль 43,3 працэнта сялянскіх гаспадарак. У сацыялістычным сектары сельскай гаспадаркі налічвалася каля трох тысяч трактароў. Вядучай сацыяльнай сілай у вёсцы стала калгаснае сялянства.

Індустрыялізацыя краіны і калектывізацыя сельскай гаспадаркі стварылі трывалую аснову для паляпшэння матэрыяльнага становішча працоўных. Да канца першай пяцігодкі сярэднегадавая зарплата рабочых і служачых павялічылася ў 2,4 раза, у сельскай і лясной гаспадарцы — амаль у 3,6 раза.

За пяцігодку ў Беларусі было пабудавана 27 бальніц, 40 амбулаторый і дыспансераў. У 1932

годзе ў стацыянарных лячэбных установах колькасць ложкаў павялічылася да 8 621, а колькасць амбулаторый і паліклінік — да 476.

Беларуская ССР у 1931/32 навучальным годзе адной з першых саюзных рэспублік поўнасцю ажыццявіла ўсеагульнае пачатковае навучанне. Да пачатку другой пяцігодкі колькасць школ усіх тыпаў дасягнула ў БССР амаль 7 тысяч, а колькасць вучняў у іх — 856,5 тысячы. У рэспубліцы працавала 31 вышэйшая навучальная ўстанова, дзе займалася больш як 10,5 тысячы студэнтаў. За гады першай пяцігодкі вышэйшая школа рэспублікі падрыхтавала каля 3 500 высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Да канца першай пяцігодкі ў БССР было 40 навукова-даследчых устаноў, у якіх працавала каля 1,5 тысячы навуковых супрацоўнікаў.

За пяцігодку значна ўзрасла сетка масавых бібліятэк. Колькасць іх дасягнула 1 233 з кніжнымі фондамі 2 300 тысяч тамоў.

Выкананне першага пяцігадовага плана развіцця народнай гаспадаркі з'явілася важным крокам на шляху пераўтварэння Беларусі ў перадавую, індустрыяльна развітую рэспубліку.



Вуліца Кастрычніцкая ў Мінску.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Што? * Як? * Чаму?

Наш чытач са Злучаных Штатаў Амерыкі М. Рынкевіч — беспрацоўны. Ён піша, што амерыканская рэчаіснасць не дае магчымасці карыстацца адным з асноўных правоў чалавека — правам на працу. Суайчыннік ведае, што ў Савецкім Саюзе няма беспрацоўя, аднак яго цікавіць пытанне аб тым, як ва ўмовах нашага ладу адбываецца

ЗВАЛЬНЕННЕ З РАБОТЫ

Каб зразумець сутнасць гэтага боку працоўных адносін, варта ў першую чаргу ўсвядоміць тое, што права на працу — гэта асноўнае канстытуцыйнае права савецкага чалавека. Дзяржава, грунтуючыся на сацыялістычнай арганізацыі народнай гаспадаркі, гарантуе работу кожнаму грамадзяніну і аплату яго працы ў адпаведнасці з яго колькасцю і якасцю. Трэба ўлічваць таксама, што пры сацыялізме ліквідавана эксплуатацыя чалавека чалавекам, і таму працаздольны грамадзянін не мае іншых сродкаў для жыцця, чым свой уласны заробтак. Вось чаму ў нашай краіне звальненне з работы па любой прычыне — вядома, акрамя непрацаздольнасці, — зусім не азначае беспрацоўя. Той, хто быў звольнены ў адным месцы, павінен і будзе працаваць у другім, бо права на працу — непарушальны закон.

Найчасцей звальненні з работы адбываюцца па ініцыятыве работніка ці адміністрацыі. Не будзем падрабязна разглядаць першы выпадак, калі ўсё адбываецца даволі лёгка і проста. Не захаче чалавек працаваць тут, знайшоў нешта лепшае ў іншым месцы — ён у любы час і зусім свабодна звальняецца і пераходзіць на новую работу. Звальняецца ён адразу ці праз два тыдні пасля падачы заявы (за гэты час адміністрацыя знаходзіць яму замену).

Больш складаным з'яўляецца звальненне па ініцыятыве адміністрацыі. У розных выпадках яно адбываецца па-рознаму.

Здараецца, хоць і не часта, што прадпрыемства, дзе працавала пэўная колькасць рабочых, ліквідуецца або скарачаецца штат яго работнікаў. Тады звальняецца ўвесь персанал або некаторая частка яго. Аднак у гэтым выпадку ліквідацыя прадпрыемства (скарачэнне штату) адбываецца толькі пасля таго, як мясцовыя органы ўлады вызначылі, адшукалі месцы для працаўладкавання звальняемых рабочых. Паколькі ў нашай краіне адчуваецца пастаянны дэфіцыт рабачай сілы, то гэтыя выпадкі не складаюць сур'ёзнай праблемы ні для дзяржавы, ні для рабочых: былі б здольныя да работы рукі — праца для іх заўсёды знайдзецца.

З работы могуць быць звольнены работнікі, якія не адпавядаюць займаемай пасадзе або не маюць адпаведнай кваліфікацыі для выканання даручанай работы. Адміністрацыя мае права звольніць таго, хто сістэматычна і без уважлівых прычын не выконвае свае працоўныя абавязкі або правілы ўнутранага працоўнага распарадку, калі на яго раней накладваліся спагнанні. Звальняюць таксама прагульшчыкаў, п'яніц — наогул, усіх тых, каго можна абагульняюча назваць дрэннымі работнікамі.

У жыцці здараюцца складаныя сітуацыі, і таму могуць быць выпадкі, калі чалавек звольняецца несправядліва, не ўлічыўшы ўсіх абставін. Вось чаму савецкае працоўнае заканадаўства прадугледжвае, што амаль ва ўсіх выпадках звальненне па ініцыятыве адміністрацыі лічыцца незаконным, калі яно ажыццяўлена без згоды прафсаюза. Калі ж прафсаюзны камітэт не дэў ё згоду на звальненне, то адміністрацыя, насуперак свайму ранейшаму рашэнню, вымушана пакінуць чалавека на рабоце. Такім чынам, кантроль за звальненнямі з работы знаходзіцца ў руках саміх рабочых.

Хоць і вельмі рэдка, але бываюць такія выпадкі, калі адміністрацыя — без згоды ці нават са згоды прафсаюза — звальняе работніка незаконна. Тады на былой пасадзе работніка аднаўляе народны суд. Адноўленаму на рабоце адміністрацыя, згодна з рашэннем суда, выплачвае заробтак, які ён страціў за час вымушанага прагулу.

Ні ў якім разе, акрамя ліквідацыі прадпрыемства, установы, па ініцыятыве адміністрацыі не могуць быць звольнены з работы цяжарныя жанчыны і маці-карміцелькі, а таксама маці, якія маюць дзяцей ва ўзросце да аднаго года. Непаўналетніх работнікаў нельга звольніць без згоды прафсаюза і гарадской камісіі па справах непаўналетніх, маладых спецыялістаў — без згоды вышэйстаячага гаспадарчага органа.

У замежнага чытача можа ўзнікнуць пытанне: а ці атрымлівае дапамогу па беспрацоўю звольнены з работы? Не, такой дапамогі ў нас няма, таму што няма беспрацоўя. Практычна яна і не патрэбна, бо пры пастаянным попыце на рабачыя рукі кожны, хто аказаўся па той ці іншай прычыне звольнены з работы, уладкоўваецца на новым месцы, як правіла, не пазней, чым за месяц.

Наогул, як бачыце, звольніць з работы чалавека — справа не простая. Ён мае права, ён павінен працаваць, ён ні ў якім разе і ніколі не можа быць беспрацоўным.

пішуць землякі

НЕ ЁСІМ ДА СПАДОБЫ РАЗРАДКА

Вось і скончылася зіма, нялёкая і халодная. Сёлета маразы тут былі непрывычныя: замярзлі фантаны, лопаліся водаправодныя трубы. Асабліва цяпелі ад капрызёў надвор'я простыя людзі, якія жывуць у звычайных дамах, а не ў шыкоўных асабняках.

Але з гэтым паўбяды. Горш, што растуць беспрацоўе, дарагізна, злачыннасць. Фашысты ўзрываюць бомбы: едзеш на работу і не ведаеш, ці вернешся вечарам дахаты. Да таго ж некаторыя буржуазныя газеты спрабуюць абвінавачваць у гэтым камуністаў. Аднак цяпер ужо ўсе ў Італіі ведаюць, чыя рук гэта справа.

Даходзіць часам да абсурду: нават у тым, што зіма тут была марознай, некаторыя лічылі вінаватымі... рускіх. А справа

вось у чым. У Італіі гастралювалі нядаўна танцавальны ансамбль Ігара Майсеева і ансамбль песні і танца Савецкай Арміі. Колькі было жадаючых трапіць на іх канцэрты! Ужо за месяц да выступленняў усе білеты прадалі. Пашчасціла і мне пабываць на гэтых канцэртах. Не магу апісаць пачуццё велізарнай радасці, якую адчула я, як, між іншым, і значная большасць італьянскіх гледачоў, калі бачыла нашы цудоўныя танцы ў выкананні выдатных савецкіх майстроў сцэны. І з якім гонарам чытала я ў мясцовых газетах станоўчыя водгукі аб выступленнях савецкіх артыстаў. Але знайшліся і такія людзі, якія, як я ўжо гаварыла, спрабавалі сапсаваць прыемнае ўражанне. Улічваючы, што крытыкаваць савецкіх танцораў было немагчыма — іх выканаў-

чае майстэрства настолькі высокае і дасканалае, — яны пусцілі чутку, што, маўляў, «рускія прывезлі ў Італію халады».

Мала хто, вядома, верыць у гэту лухту. Аднак ужо сам гэты факт гаворыць аб тым, што не ўсім тут да спадобы паспяховае развіццё савецка-італьянскіх культурных адносін. Такія падобныя факты, вядома, не могуць сапсаваць агульную карціну, але настрой, асабліва нам, рускім, беларусам, якія жывуць тут, псуеюць. Крыўдна вельмі, што ёсць тут людзі нячыстыя на руку, якія гатовы паклёпнічаць на Савецкі Саюз.

Вось і таму яшчэ, мабыць, ніяк не магу прызвычацца да жыцця на чужыне. Чым далей, тым мацней цягне на Радзіму.

Ляанарда МАЛЕЕВА.
Італія.

ЕСЛИ БЫ В МОСКВЕ, А НЕ В ВЕНЕ...

Представьте себе такой случай: в Москве задержали так называемого «диссидента», «борца за гражданские права», который готовился взорвать большой памятник и известен тем, что неоднократно находился на лечении в психиатрических лечебницах. Готов спорить, что в этом случае все буржуазные средства массовой информации, записные «борцы за гражданские права», включая австрийских, и, само собой разумеется, организация «Международная амнистия» подняли бы шум, утверждая, что это «преследование движения за права человека», «незаконный арест», «психиатрическая тюрьма» и т. д. и т. п.

А ведь такой случай действительно произошел — только не в Москве, а в Вене. И — никакой политической шумихи.

В центре этого «скандала о правах человека» стоит «диссидент» Лев Константинов.

Сам по себе Лев Константинов не столь уж безвестен. Его имя упоминается

нем писала и газета «Курьер». Лев и его жена Елена еще в Советском Союзе неоднократно помещались в психиатрические больницы по поводу шизофрении, связанной с манией величия. Состояние здоровья Константиновых временами улучшалось, и они смогли закончить институт. Но тем не менее приступы болезни повторялись.

Как ни трагично это, некоторые люди постарались использовать все происшедшее в своих целях. Семью Константиновых провозгласили на Западе «диссидентами», «критиками режима» и «борцами за права человека». По их собственным словам, они поддерживали широкие контакты с иностранными журналистами и американскими агентствами печати, с посольствами Японии, США, Голландии, Бельгии и Норвегии, которым регулярно передавали «критические» материалы и «информацию».

В то время Константино-

ностью подрывных антикоммунистических организаций и средств массовой информации Запада, их восхваляли как «несгибаемых борцов», как «поборников свободы, демократии и человеческих прав». В марте 1971 года Лев Константинов снова был вынужден провести несколько месяцев в психиатрической больнице. После выписки в июне 1971 года он информировал западных представителей печати в Москве о том, что находился в заключении в «психиатрической тюрьме». Полгода спустя, 28 февраля 1972 года, получив визы в Израиль, он, вместе с женой и ребенком, выехал из Советского Союза, задержался в Вене, где и остался.

В Вене Константинов сразу же попытался возобновить старые контакты, а также установить новые связи, например с венским издательством «Мольден-ферлаг», с антикоммунистическими центрами Западной Германии, с австрийскими

The President of the Byelorussian SSR Academy of Sciences Nikolai BORISEVICH talks about the relationships between fundamental research and practice, about the influence of the union of a scientist and worker on the solution of the key problem of the 10th Five-Year Plan — the increase of effectiveness and quality.

work conducted by scientists and workers is organized through scientific and production associations, different institutions on introduction of innovations into the production process and simultaneous carrying out of research work.

refully supervises the work of remote research institutes. It is responsible for co-ordination of their scientific activity. The Academy also sees that they are not isolated and the research is conducted in close connection with the production as an integral part of the Byelorussian science as a whole.

The unity of science and practice is of great importance not only for the solution of urgent tasks of the national economy. The example of Soligorsk and the Tractor Plant arouses interest in creative activity in different collective of workers, beneficially influences the movement of rationalizers at the plant, directs their activity and raises it to the level of the modern achievements in science and technology which meets the requirements and needs not only of the present time but of the far future as well.

Of course, everything that has been mentioned should not be regarded as a lack of interest in fundamental science. It is well said that there is nothing as practical as a good theory. A rich stream of research and scientific progress will run short if fundamental research does not supply it. The CPSU policy is a constant concern for the development of science. That is why the body of the BSSR Academy of Sciences considers its main task to carry on fundamental research in con-

The strengthening of the relationship between science and practice is a natural process. It is determined by life itself and the necessity to solve urgent, key problems of production, to fuller materialize scientific achievements, to reduce the time for their implementation. There are a great number of examples of such relationship. Here is one of them. There is a discussion in

The Work of a Scientist and a Worker Combined

many countries on the subject of what the tractor of the future will be liked. Some consider it necessary to create more powerful and productive machines (in the USA 100 h.p. and higher tractors made up only 3 per cent in 1965, and in 1973—38 per cent). Others were of the contrary opinion. We have a concern in the matter as well. Byelorussian scientists solve this problem with those who manufacture and test tractors.

The location of scientific and research institutions nearer to the production complexes which are being formed in the remote parts of the Republic also stimulates the development of creative activity. As far as 15 years ago the Byelorussian science developed mostly in big cities where higher education and industry construction as well as the most favourable conditions for research were concentrated. At present, there is a certain change in the location of the productive forces—a planned process of location of industrial production got off the ground. Its aim is a more rational utilization of labour, raw material and power resources of the Republic. As is known, during the five-year period (1976-1980) the construction of industrial enterprises is planned in medium and small size towns. Naturally, the geography of science must be to some extent suitable to the location of production forces. That was the reason to open a branch of the State Scientific, Research and Designing Institute of the Nitric Industry in Grodno where one of the largest chemical plant was built seven years ago. Research establishments of the physical and technical branch of the BSSR Academy of Sciences were opened in Mogilev and Gomel.

formity with labour division in the country.

The Byelorussian physicists, for example, formulated a theory on the basis of which have created quite a new type of lasers which are successfully used in research and the national economy. The collective of this Institute co-ordinated research, testing and designing work on the improvement of lasers all over the country.

The 10th Five-Year Plan envisages the creation of new research centres.

The fundamental science is working on the solution of such cardinal problem as fuel and energy. The Byelorussian scientists have advanced and scientifically grounded an original construction of an atomic power station. The usage of a new reactor and turbine operating body coolant makes it possible to simplify the scheme of an atomic power station, diminish metal capacity of its equipment, and what is more important, reproduce quickly nuclear fuel.

This is not a simple process. It involves a lot of problems. To make the science of remote places to be as good as the science of cities is one of the most important of these problems. Its solution greatly depends on trained personnel. The decisions are various. New scientific establishments try to involve into research work highly qualified specialists who work out of large cities.

The Byelorussian science has greatly advanced in working out of problems of heat and mass transfer. This was the reason for signing in November 1973 in Minsk the Agreement on Establishment of the International Centre on mutual review and solution of this, as foreign scientists noted, important problem. The Agreement was signed by Bulgaria, Czechoslovak Socialist Republic, Hungary, Mongolian People's Republic and Poland.

The first steps in the work of research institutes which function in remote parts of the Republic convince us of the correctness of our plan. The Institute of Metal Polymer Systems of the BSSR Academy of Sciences in the city of Gomel and the scientists of the National Centre on Scientific Research of France conduct research in the sphere of tribonics and together with the English scientists they carry on experiments on friction, wear and lubrication. At the same time the Institute is solving a complex scientific and technical problem of introduction of metal polymer materials and constructions into various branches of economy of the country. Any scientific and research institute of a capital city can feel envy for such a scope of scientific work.

Eleven academic institutions of the Republic co-operate in working out of 23 considerable problems and separate themes with 34 scientific centres of the CMEA membercountries, India, France, Sweden, England, and the USA.

No social task is more important than concern for the health of the people. Our achievements in this area are universally known. New medicinal preparations are being tested at our clinics. We must also see the problems in this field. The youngest among our institutes, the Institute of Biorganic Chemistry worked out an original method of synthesis of highly biologically active substances. The Institute of Physiology is investigating the problems of physiology of the nervous system which makes it possible to understand in a new way the mechanism of appearance and development of some diseases and to cure them more rationally.

The transfer of the research to the shops is an integral part of the activity of the BSSR Academy of Sciences. The concern for this problem is the result of the fundamental research work which is characteristic for the Soviet science. The tendency to its development is determined by the unity of science and techno-

The decision proved correct. As a result of the creative work of scientists of the BSSR Academy of Sciences Institute on the Problems of Reliability and Durability of Machines, different branch institutes, workers and engineers of the Minsk Tractor Plant there was borne the idea to create a light, energy-saturated, with infinitely variable transmission and all driving wheels tractor.

Due to co-operation between the workers of the Minsk Tractor Plant and scientists of different branches the progress was reached in the solution of the problem of durability of the main units of the "Belarus" tractor. It is 6,000 hours now which is twice as longer as five years ago. Thanks to these high performances "Belarus" has gained recognition on the international market — it is being exported to 68 countries of the world.

Life convinced us that science will fulfil its role as a direct productive force only if it actively reacts to the needs of production, persistently look for and find the ways for raising labour productivity, improving the quality and effectiveness of the production.

The co-operation between the scientists of the Academy and miners of the Soligorsk "Belaruskaly" production association, where more than 40 per cent of potassium fertilizers are produced, can serve an example.

Interaction of science and production resulted in the implementation here of the prospective separate method of extracting potassium ore. This mutual labour of workers and scientists was awarded a State Prize of the BSSR in the sphere of science and technology.

On the whole the results of the co-operation of scientists and workers are inspiring. During the years of the 9th Five-Year Plan period (1971-1975) scientific institutions of the BSSR Academy of Sciences received 1,683 patents. Most of the inventions have already been introduced into the production process. In 1975 alone, they made 46,000,000 roubles' profit. Altogether, during the five-year period, the economic effect of the realization of workers' and scientists' innovations was 106,000,000 roubles.

A GREEN GRASSHOPPER

Music by V. SHAINSKY Words by N. NOSOV

1. There was once a grass-hop-per, there thick grass he was sit-ting, like

was once a grass-hop-per, in //green. Im-cu-cum-ber so

ag-ine, my friend, im-ag-ine, my friend, in-ag-ine, my friend, im-ag-ine, my friend, like

thick grass he was sit-ting, im-//green. 2. His cu-cum-ber so

There was once a grasshopper,
There was once a grasshopper,
In thick grass he was sitting,
Like cucumber — so green.

Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
In thick grass he was sitting,
Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
Like cucumber — so green.

His food was only green grass,
His food was only green grass,
He wouldn't touch an insect,
He made good friends with flies.

Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
He wouldn't touch an insect,
Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
He made good friends with flies.

Then suddenly a frog came,
Then suddenly a frog came,
A greedy, hungry belly,
And gobbled him, what shame!

Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
A greedy, hungry belly,
Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
And gobbled him, what shame!

He neither thought nor guessed it,
He neither thought nor guessed it,
He'd be the last suspecting,
That such would be his end.

Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
He'd be the last suspecting,
Imagine, my friend,
Imagine, my friend,
That such would be his end.

РАБОЧИЙ КЛАСС

В РАЗВИТОМ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКОМ

ОБЩЕСТВЕ

Ныне, в условиях обострившейся идеологической борьбы, антимарксисты различного толка заметно концентрируют силы на борьбе с конкретными положениями марксистско-ленинской теории. Они, в частности, объявляют «ошибкой» марксизма положение о ведущей общественно-исторической роли рабочего класса, о его главенствующей революционно-преобразующей, созидательной деятельности как творца нового, социалистического общества, об авангардной роли его политической партии.

О том, что эти утверждения не имеют ничего общего с действительностью, свидетельствуют исторический опыт и положение рабочего класса в СССР.

Рабочий класс занимает центральное место в структуре советского социалистического общества как по своей численности, так и по той экономической, политической и идеологической роли, которую он играет в строительстве коммунизма. В условиях социализма он владеет средствами производства и как следствие не подвергается эксплуатации.

В советском обществе рабочий класс:

— основная производительная сила, создающая экономическое богатство общества;

— главная политическая сила, цементирующая социальное единство общества, нерушимый союз с крестьянством и интеллигенцией;

— ведущая идеологическая сила, поскольку его цели и идеалы, выражаемые авангардом класса — КПСС, стали социальными целями и идеалами всего народа, всего советского общества.

Вполне закономерно, что динамика рабочего класса неразрывно связана с изменением и совершенствованием всей системы общественных отношений, с упрочением социальной однородности общества, стиранием граней между рабочим классом и колхозным крестьянством, с одной стороны, и рабочим классом и интеллигенцией — с другой.

В то же время растущее сближение классов и социальных слоев общества происходит на основе их общего подъема и качественного изменения их социальных характеристик.

На протяжении последних десятилетий был заметен значительный количественный рост рабочего класса за счет других социальных групп, в первую очередь — колхозного крестьянства. Если в 1939 году рабочие составляли 33,5 процента от общего состава населения, то в 1976—61,2 (колхозное крестьянство соответственно — 47,2 и 16,4). Это не могло не оказать известного тормозящего влияния на процесс качественного роста рабочего класса, поскольку колхозное крестьянство существенно уступало ему по уровню образования, культуры, профессиональной подготовки.

Однако в последние годы влияние этого фактора постепенно ослабевает, в силу того что достигнуто значительное сближение в уровнях образования и культуры вступающей в жизнь колхозной и рабочей молодежи. Сейчас каждый

третий на селе имеет среднее или высшее образование, тогда как тридцать семь лет назад этот показатель составлял всего пять процентов.

В рядах рабочего класса в современных условиях продолжает еще существовать некоторая неоднородность. Обусловлена она тем, что, с одной стороны, не преодолены социальные различия между отрядами рабочего класса, занятыми в ведущих отраслях общественного производства, а с другой — квалификацией, неоднородностью труда, что влечет за собой различия в сфере распределения общественного продукта. Так, например, средняя заработная плата (ежемесячная) рабочего в 1975 году в промышленности была 160,9 рубля, в строительстве — 180,3, а на водном транспорте — 212,8.

Социальные различия между рабочими, занятыми в разных сферах и отраслях народного хозяйства, имеют в своей основе и унаследованную от прошлого и не до конца преодоленную неравномерность технической оснащенности отраслей.

Наиболее заметные внутриклассовые социальные различия еще сохраняются между промышленными и сельскохозяйственными рабочими. Они обусловлены в числе прочего уровнем квалификации. Ну а уровень этот, в свою очередь, влияет на сферу распределения: среднемесячная заработная плата, к примеру, у рабочего промышленности в 1975 году составляла 160,9 рубля, а у рабочего в сельском хозяйстве — 124,7. Однако следует учитывать, что реальные различия в доходах здесь менее значительны, поскольку рабочие, проживающие в деревне, как правило, имеют доход от личного подсобного хозяйства.

Происходящие в настоящее время специализация и концентрация сельскохозяйственного производства, превращение сельскохозяйственного труда в разновидность индустриального, насыщение его техникой определяют возрастающие темпы преодоления социальных различий между промышленными и сельскохозяйственными отрядами рабочего класса. Технический прогресс влияет и на изменение профессионально-квалификационной структуры рабочего класса, занятого в совхозах и других сельскохозяйственных предприятиях, а следовательно, и на социальную структуру сельскохозяйственных рабочих.

Сейчас в государственных предприятиях (совхозах) ведущее место принадлежит механизаторам. Если в 1940 году в совхозах численность механизаторов (трактористов, комбайнеров, шоферов и других специалистов) составляла 103 тысячи человек, или 6,6 процента от общей занятости, то в 1975—1 730, или 20,6 процента.

Точно такой же процесс индустриализации труда происходит и в колхозах. Механизаторов в них насчитывалось в начале 1975 года свыше 2180 тысяч человек. В то же время создание на селе агропромышленных комплексов способствует переводу части сельскохозяйственного труда на про-

мышленную основу и появлению тем самым на селе нового социального слоя — рабочих-колхозников.

Высокие темпы количественного роста рабочего класса в СССР должны, однако, в недалеком будущем снизиться. Причиной тому и общее замедление прироста занятого населения, уменьшение такого резерва пополнения, каким было сельское население, заметный рост занятых в сфере обслуживания. Однако этот недостаток будет компенсироваться качественным ростом рабочего класса, повышением его общеобразовательного и профессионально-квалификационного уровня, всемерным повышением производительности труда. Главное направление развития рабочего класса на ближайшую перспективу — дальнейшее совершенствование его социальной структуры, увеличение в его составе более квалифицированных и образованных слоев.

Именно рост общего и профессионального образования рабочих — важнейший фактор социального прогресса социалистического общества. Повышение образовательного уровня рабочих оказывает глубокое влияние и на изменение его внутренней структуры, и на сближение с другими социальными группами. Завершение перехода ко всеобщему среднему образованию дает возможность преодолеть одно из наиболее заметных различий между социальными группами молодежи. Высокий уровень общего образования молодых рабочих служит для них базой получения профессионального образования и производственной квалификации. Дальнейшим шагом в этом направлении будет рост масштабов подготовки молодежи в профессионально-технических учебных заведениях, где наряду с общим средним образованием молодые люди получали бы и специальность.

Рост образовательного уровня советского рабочего характеризует общую тенденцию его социального развития. Так, если в 1939 году доля рабочих всех отраслей народного хозяйства, имеющих высшее и среднее (полное и неполное) образование, составляла 8,4 процента, то к 1976 году она достигла 71,5 процента.

Такой подход к повышению образовательного уровня рабочих обеспечивает более широкие возможности для социальных перемещений внутри рабочего класса, для перехода рабочих к более сложному и квалифицированному труду.

Повышение технической вооруженности труда и рост квалификации, изменение квалификационного состава — взаимосвязанные стороны единого процесса изменения характера труда рабочих. Общее направление этого процесса в условиях развитого социализма — сближение умственного и физического труда и тем самым постепенное преодоление различий между рабочим классом и инженерно-технической интеллигенцией. В итоге появляется и постепенно растет слой рабочих-инженеров.

Рабочие-инженеры — наиболее растущий слой рабочего класса в СССР. В 1975 году он составлял примерно 1,7 миллиона человек (или 2,2 процента общей численности рабочего класса), и темпы роста его численности увеличиваются. По мере развертывания научно-технической революции и роста слоя рабочих-инженеров все яснее будет выступать сближение рабочего класса и технической интеллигенции, выражающая возрастание степени социальной однородности в ходе перерастания развитого социалистического общества в коммунистическое.

Николай ЛЮБОМИРОВ,
кандидат педагогических наук.

АПН.



15 спектаклём за 14 гадоў існавання паставіў народны тэатр Мінскага камвольнага камбіната. Сярод іх «Сям'я» І. Папова, «Сітуацыя» В. Розава, «Не ўсё кату масленіца» А. Астроўскага. Апошняя работа самадзейных артыстаў — пастаўка драмы Янкі Купалы «Раскіданае гняздо».

НА ЗДЫМКУ: сцена са спектакля.

Фота А. НИКАЛАЕВА.

ЕСЛИ БЫ В МОСКВЕ, А НЕ В ВЕНЕ...

(Окончание. Начало на 4-й стр.)

газетами и другими западными органами печати, с организацией «Международная амнистия», с «чешской оппозицией» в Вене и с Иржи Пеликаном, известным деятелем так называемой «пражской весны», который в настоящее время находится в Риме. Вскоре Константиновы возобновили свою деятельность за гражданские права», провозглашая те же идеи, что и в Москве. Но люди, которые восхваляли Константиновых, когда те были в Москве, отвернулись от них в Вене. Организация «Международная амнистия», куда Константинов направил свое странное заявление, также не проявила к нему интереса.

Константиновым стало казаться, что в Вене за ними следит тайная полиция. Дело зашло настолько далеко, что 11 августа 1974 года они забаррикадировались в своей венской квартире, и прибывшей пожарной команде и полицейским пришлось взломать входную дверь. Оба они были доставлены тогда в психиатрическую больницу Штайнгоф. Не успели их выписать, как снова вернули в ту же лечебницу. А когда доцент университета, руководитель психиатрической лечебницы доктор Зольмс-Рёдельхайм охарактеризовал Константиновых как «действительно больных», страдающих «параноидной шизофренией», Лев Константинов увидел в этом «политическое преследование».

Состояние психики Елены, жены Константинова, ухудшалось все больше и больше. 10 февраля 1976 года она повесилась. Елена была похоронена вдали от родины, на венском кладбище. Лишь несколько человек проводили ее в последний путь.

А Лев Константинов продолжал в Австрии свою «борьбу за права человека», за «освобождение всех заключенных». Его можно было встретить во многих организациях — троцкистских, маоистских, левозэкстремистских. Газета «Курир» опубликовала даже статью о нем на шесть колонок под заголовком «Опыт русского диссидента с венской психиатрией», где он был представлен в качестве «жертвы советских преследований и венских психиатров», ибо последние также обнаружили у него шизофрению. После этой статьи психиатрическая клиника Венского университета не рискнула уже в медицинском заключении отметить у Константинова острые психические расстройства и объявила его психически здоровым.

Это воодушевило Константинова: наконец-то он добил-

ся долгожданной реабилитации. Но ненадолго. Он все больше уставал, делался раздражительным, его мысли становились сумбурными. Константинов оказался в тупике. И тогда решил вернуться в Советский Союз, в ту страну, где он был в свое время, по мнению западных средств массовой информации, «героем борьбы за гражданские права».

Способ, каким Константинов хотел добиться своего возвращения в Советский Союз, типичен для него. Сначала он измарал памятник советским воинам-освободителям на Шварценбергплац. Потом стал направлять письма с угрозами и, наконец, во всеулышное заявил, что если до 10 февраля 1977 года, годовщины смерти жены, не получит въездной визы в Советский Союз, то взорвет этот памятник.

Тогда в дело вмешалась государственная полиция. Она арестовала Константинова. Это было в начале января. Поскольку во время предварительного следствия возникло подозрение, что Константинов невменяем, его сейчас обследуют психиатры. Не попадет ли он снова в психиатрическую лечебницу?..

То, что мы уже однажды писали по поводу этого трагического случая, полностью справедливо и сегодня. Не только смерть Елены Константиновой, но и судьба Льва Константинова является тяжелым обвинением против тех, кто видит в правах человека лишь повод для клеветы, против тех, кто в своей грязной игре использует личные трагедии, против тех, кто наживает политический капитал на тяжелых страданиях людей. До тех пор, пока эти психически больные люди находятся в Советском Союзе, антикоммунистические клеветники всех мастей кричат о них как о «борцах за права человека» и делают все, чтобы они покинули свою родину. Но едва они попадают на Запад, как, полностью лишённые опоры, оказываются лицом к лицу со своим несчастьем, потому что они не представляют больше какой-либо политической ценности.

Так или почти так обстояло дело с Еленой Строевой и Юрием Титовым, с Файнбергом, Тарсисом, Якобсоном, Цукерманом, Туммерманом и другими «советскими диссидентами», которые на Западе вновь оказались в психиатрических лечебницах или добровольно ушли из жизни. Так было и с Еленой Константиновой. Так обстоит дело и со Львом Константиновым.

Ганс ВОЛЬКЕР.
«Фольксштрим»
(Австрия)

3 «ПАРТЫЗАНСКОЙ РЭСПУБЛІКІ»

Юнак у паўваеннай вопратцы — пасля вайны многія даношвалі армейскія боты, гімнасцёркі, шынялі — адчынілі дзверы сакратарыята бабруйскай абласной газеты «Савецкая Радзіма» і, прывітаўшыся, застылі на парозе. Густыя светлыя валасы зачасаны назад. Широка раскрытыя вочы, здаецца, просяць прабачэння за турботы.

— Праходзьце, — запрасіў я хлопца. — Што ў вас за справа?

— Я прынёс вершы. Калі ласка, паглядзіце іх.

Ён доўга і мітусліва даставаў з бакавой кішэнкі пінжака некалькі аркушаў паперы і нарэшце паклаў іх перада мной. Тут я заўважыў: у юнака няма кісцяў рук. «Можа, забавляўся небяспечнымі цацкамі, вунь колькі іх тоіць зямля», — мільганула думка. Тое, што Марк мог страціць іх у баі з фашыстамі, і ў галаву не прыйшло. Занадта маладым быў хлопец.

Мы хутка разгаварыліся, і я даведаўся, што Марк Смагаровіч родам з Акцябрскага раёна, які называецца часта, успамінаючы вайну, «партызанскай рэспублікай». Ён не паспеў прайсці нават курс сямігодкі, калі на Радзіму напалі фашысты. Так і закончылася дзяцінства Марка Смагаровіча, як закончылася яго і ў соцыялістычных хлапчукоў, што ўзялі ў рукі яшчэ не па сіле цяжкаю для іх зброю. У адным з бабў Марк быў паранены ў рукі. Заклоўчэнне ўрачоў — трэба ампутаваць. Калі раны загісліся, Марк

з дапамогай спецыяльнага прыстасавання пачаў вучыцца пісаць.

І вось перада мной яго вершы. Мне неабходна нешта сказаць наконт іх. Я разумеў, што ад маіх слоў магло залежаць будучае гэтага чалавека. Вершы ж былі слабаватыя. Аўтару іх не хапала ведання многіх, нават самых простых «прамудрасцей» вершаскладання. Толькі была ў іх нейкая цеплыня, цікавая вобразнасць і аптымізм. Апошняе вельмі ўразіла. Лёгка быць аптымістам чалавеку, у якога ўсё ладзіцца ў жыцці. А быць аптымістам фактычна без рук, ды ў такіх маладых гады, не кожны здолее. Пазней у вершы «Была ў нас адна доля» паэт прыгадае даўняе:

Бязногія ў шпіталі
(Ці здурю, ці на здэж)
— Прапашчы, — мне
сказалі, —
Бязрукі чалавек.

Нялёгка чуць такі «прыговор», але ў Смагаровіча быў ужо на яго адказ — «сталая воля, каб гора здужаць мог».

Два вершы Марка Смагаровіча тады былі прыняты да друку ў газеце.

Гутарка ў рэдакцыі не прайшла бясплёмна. Ён пайшоў вучыцца ў вярхоўную школу, стаў больш чытаць.

Сёння Марк Смагаровіч — прызнаны паэт, які выдаў шэсць зборнікаў: «Мой таварыш», «На крылах песні», «Маё выступленне», «Каля кастра», «Жураўліная труба», «Сплаў». Аб чым піша ён? Безумоўна,

аб тым, што перажыта, што пакінула след у сэрцы, аб чым успамінае кожны раз, калі бярэцца за пяро, — аб вайне. Яна не забываецца з дзесяцігоддзямі, бо пра яе памятаюць амаль у кожнай сям'і: у каго забрала мужа, сына, бацьку, брата, а ў каго ногі, рукі...

Але тэматыка яго творчасці не абмежавана вузкімі рамкамі. Паэта хвалююць падзеі, праблемы сённяшняга дня: тое, што ён бачыць, чаму шчыра радуецца, за што непакоіцца. Заўсёды з вялікай прыемнасцю я чытаю лірычныя вершы Марка Смагаровіча. Ён па-майстэрску ўмее перадаваць думкі і пачуцці, выклікаючы той ці іншай праявай жыцця, ўмее ў кароткіх, але дакладных па назіральнасці, багатых на колеры і вобразы вершах выказаць сваё бачанне прыроды, любоў да роднага краю.

Марк Смагаровіч піша і для дзяцей. Гэтыя яго вершы простыя і зразумелыя юнаму чытачу. Яны вучаць заўважаць вакол сябе прыгожае, быць дапытлівым, справядлівым, не пакідаць у бядзе сяброў, дапамагаць старэйшым, любіць Радзіму.

...На кніжнай паліцы сярод некалькіх дзесяткаў тамоў любімых маіх пісьменнікаў стаяць і зборнікі вершаў Марка Смагаровіча. Калі нешта часам пайшло наўскос, не ладзіцца і хочацца махнуць на ўсё рукой, маўляў, годзе, хопіць з мяне, я бяру любы з іх і знаходжу тое, што так неабходна мне ў гэтую хвіліну.

А. ГАРЭЛІК.



Мікалай Марозаў — аўтар цікавых жывапісных палотнаў і разных пано. Яго персанальныя выстаўкі экспанаваліся ў Лідзе, Гродна, Пінску. М. Марозаў — пастаянны ўдзельнік усіх абласных і рэспубліканскіх выставак народнай творчасці. НА ЗДЫМКАХ: некалькі работ самадзейнага мастака — «Дзітва пасля дажджу», «К. Маркс», «Ля вытокаў жыцця».

Фота Я. КАЗЮЛІ.

ЛІТАРАТУРА НА 76 МОВАХ

Мастацкая літаратура ў СССР выходзіць на 76 мовах. Гэтыя лічбы прыводзіліся на IV маскоўскай міжнароднай сустрэчы перакладчыкаў савецкай літаратуры, якая праходзіла ў канцы мінулага года.

З развіццём савецкай перакладчыцкай школы прыкметна паскорылася ўзаемнае культурнае ўзбагачэнне народаў нашай краіны, у планах выдавецтваў значнае месца пачала займаць перакладная літаратура. На Украіне, напрыклад, заканчваецца выданне 15-томнай анталогіі маладой паэзіі ўсіх саюзных рэспублік, у серыі «Братэрства» выходзіць кнігі выбраных вершаў савецкіх паэтаў, празаікаў. Украінская літаратура, у сваю чаргу, выдаецца на мовах усіх саюзных рэспублік.

У рэспубліках выходзіць

шэраг альманахаў, дзе прадстаўлена ўся савецкая літаратура: на Украіне — «Сувір'я», у Беларусі — «Далігляд», у Грузіі — «Саўджэ», у Малдавіі — «Мерыдыяны».

Грузінскі класік Шата Руставелі нядаўна быў перакладзены на літоўскую мову, на казахскай мове выдадзены кнігі эстонскіх пісьменнікаў, вершы Лесі Украінкі, Мустаі Карыма, Эдуардаса Межалайціса. Творы Расула Гамзатава, Міхаіла Стэльмаха, Васіля Быкава, Чынгіза Айтматава перакладзены больш чым на 20 моў савецкіх народаў.

За апошнія пяць гадоў у краіне выйшла больш як 3,5 тысячы твораў нацыянальных пісьменнікаў і паэтаў, перакладзеных на рускую мову.

П. ТАТАУРАЎ.

ДЫПЛОМЫ — КНІГАМ

Дзяржаўны камітэт Савета Міністраў БССР па справах выдавецтваў, паліграфіі і кніжнага гандлю падвёў вынікі конкурсу на лепшыя выданні 1976 года па мастацка-тэхнічнаму афармленню і паліграфічнаму выкананню.

Вышэйшая ўзнагарода — дыплом Францыска Скарыны за кнігу «Фаўст» Гётэ, якая выпушчана ў перакладзе на беларускую мову і аформлена мастаком А. Кашкурэвічам, прысуджана выдавецтву «Мастацкая літаратура». Дыпламамі I ступені адзначаны зборнік вершаў М. Танка «Дарога, закаляная жытам», мініяцюрная кніжачка А. Міцкевіча «Сві-

цязянка», а таксама кніга для дзяцей «Рабінзон Круза» Д. Дэфо. Над гэтымі выданнямі працавалі мастакі А. Шэвараў, А. Кашкурэвіч і М. Казлоў.

Значнага поспеху ў афармленні кніг дабіліся выдавецтвы «Беларусь», «Ураджай», «Народная асвета».

Усе выданні, якія атрымалі дыпломы Ф. Скарыны I—II ступеняў, гэтымі днямі паслы ў Рыгу на конкурс «Мастацтва кнігі». Ён штогод праводзіцца сумесна Літвой, Латвіяй, Эстоніяй і Беларуссю. Пасля гэтага лепшыя кнігі рэспублікі будуць прадстаўлены на Усесаюзным конкурсе.

СУСТРЭЛІСЯ ДЗВЕ МУЗЫ

Гасцямі Дома літаратара нядаўна былі студэнты тэатральнага факультэта Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута.

У гэты вечар са сцэны гучалі вершы беларускіх паэтаў — класікаў нацыянальнай літаратуры і нашых сучаснікаў. Студэнты чацвёртага курса акцёрскага аддзялення паказалі ўрывак са спектакля «Гандлярка і

паэт». Гэта інсцэніроўна аднайменнай аповесці І. Шамякіна, якая стане дыпломнай работай выпускнікоў акцёрскага аддзялення ў гэтым годзе. Студэнты трэцяга курса пазнаёмілі гледачоў з урывкам з п'есы І. Друцэ «Святая святых», а будучыя акцёры тэатра лялек паказалі гумарыстычную ляльковую замалёўку «Сустрэча».



З ВЯЛІКІМ поспехам праходзіць выступленні дзіцячага народнага ансамбля танца «Лялькі» баранавіцкага гарадскога Дома культуры. Яго ўдзельнікі — дзеці ад пяці да шаснаццаці гадоў. На рэспубліканскім фестывалі самадзейнай мастацкай творчасці ансамбль удастоены дыплама першай ступені. А нядаўна юныя танцоры атрымалі запрашэнне ўдзельнічаць у першамайскім «Блакітным агенчымку», які арганізуе Цэнтральнае тэлебачанне.

«ЗОРЫ КАСТРЫЧНІКА» — так называецца цыкл перадач, якія арганізавала Галоўная рэдакцыя літаратурна-драматычнага вярхоўна Беларускага радыё. У ім прагучаць лепшыя вершы паэтаў усіх братніх рэспублік.

Новы цыкл перадач пачаўся творамі паэтаў РСФСР — Аляксандра Пракоф'ева, Мікалая Браўна, Браніслава Кежуна, Васіля Фёдарова, Якава Хелемскага, Леаніда Кузубава.

Неўзабаве радыёслухачы пазнамяцца з вершамі паэтаў Украіны, Літвы і Малдавіі.

ГЕРОІКА і рамантыка, эпос і казка, лірыка і гумар — розныя харэаграфічныя жанры прадстаўлены ў новай праграме Дзяржаўнага ансамбля танца БССР.

Хутка яе ўбачаць жыхары

многіх гарадоў і вёсак нашай рэспублікі, а летам — працоўныя Украіны і Малдавіі, куды ансамбль выедзе на гастролі. Восенню ён будзе прадстаўляць беларускае савецкае мастацтва ў Італіі на традыцыйным свяце газеты «Уніта».

У ЦЭНТРАЛЬНАЙ выставачнай зале Масквы адкрылася выстаўка дыпломных работ студэнтаў вышэйшых мастацкіх навучальных устаноў краіны.

На адным з яе стэндаў экспануюцца работы выпускнікоў Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага інстытута. Асаблівай увагай наведвальнікаў карыстаецца эскіз роспісу інт'ер'ера Віцебскага медыцынскага інстытута, выкананы дыпломнікам В. Сямашкам.



У Мінску адбыліся канцэрты Усесаюзнага агляду-конкурсу прафесійнага філарманічных калектываў. У ім удзельнічалі Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР, Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла БССР

Дзяржаўны народны аркестр імя І. Жыноўча, Дзяржаўны народны хор БССР, фальклорна-этнографічны ансамбль «Харошкі» і Дзяржаўны ансамбль танца БССР. Калектывы выступалі з творчымі справаздачамі,

паказаўшы цікавыя, разнастайныя праграмы.

НА ЗДЫМКАХ: на сцэне — Дзяржаўны народны хор БССР; выступае танцавальная група хору.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

Ліра і палітра



Празвінеў званок, і калідоры напоўніліся звычайным для школы ажыўленнем. Некалькі вучняў старэйшых класаў сур'ёзна разважаюць аб творчасці Рэбіна, Сурыкава і іншых перадзвіжнікаў. Побач вядзецца спрэчка аб музыцы, гучаць імёны Бетховена, Кабалеўскага, Шостакавіча. Размова ідзе аб Мінскай спецыялізаванай школе - інтэрнаце па музыцы і выяўленчаму мастацтву, адзінай у рэспубліцы. Тут вучацца 430 улюбёных у музыку, жывапіс, скульптуру хлопчыкаў і дзяўчынак з роз-



ных гарадоў і вёсак Беларусі. Урокі па агульнаадукацыйных прадметах чаргуюцца ў школе з заняткамі па спецыяльных дысцыплінах. Будучыя скрыпачы, віяланчэлісты, піяністы, дырыжоры займаюцца сольфеджыю, вивучаюцца тэорыю і гісторыю музыкі. Юныя скульптары і жывапісцы спасцігаюць асновы кампазіцыі, вучацца маляваць, ляпіць. Выхаваннем маладых талентаў у школе заняты высокакваліфікаваныя выкладчыкі, сярод якіх шэсць членаў Саюза мастакоў БССР.

Тут рэгулярна арганізуюцца выстаўкі і канцэрты. Плануецца рэспубліканская мастацкая алімпіяда. А вучні і педагогі аддзялення выяўленчага мастацтва ствараюць школьны музей гісторыі мастацтва і архітэктуры Мінска. Актыўную дапамогу ў гэтым ім аказваюць шэфы — Інстытут гісторыі АН БССР і Саюз мастакоў.

НА ЗДЫМКАХ: на ўроку малюнка; Іра Коўш удзельнічае ў камерным аркестры; у майстэрні мастака Мікалая ДУЧЫЦА.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

СПОРТ

«ЛАСТАЎКІ» Ў МІНСКІМ ПАЛАЦЫ

Прыход вясны ў сталіцу Беларусі шосты год запар знамянуецца адкрыццём традыцыйнага міжнароднага турніра па скачках у ваду «Веснавыя ластаўкі». У міжнародным календары гэты турнір займае асобае месца. Менавіта на «Веснавых ластаўках» адбываецца знаёмства будучых сапернікаў па Алімпійскіх гульнях. Праверку гэтым турнірам не мінуў ні адзін з выдатных майстроў апошняга дзесяцігоддзя. Па свайму напалу, вострыні барацьбы «Веснавыя ластаўкі» нагадваюць прылівы і адлівы ў моры. Як правіла, пасля алімпіяд многія вядомыя спартсмены пакідаюць вялікі спорт, але моладзь хутка займае пакінутыя пазіцыі, і тады турнір «Веснавыя ластаўкі» становіцца арэнай для выяўлення новых талентаў. Спецыялісты прыдзірліва ставяцца да ўдзельнікаў спаборніцтваў у Мінску: спартсмены ж прэтэндуюць на ўдзел у Алімпіядзе-80.

У сёлетнім турніры прымалі ўдзел юнакі і дзяўчаты з Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Іспаніі, Кубы, Польшчы, ЗША, ФРГ, Чэхаславакіі і Савецкага Саюза.

Малюніча ўпрыгожаны Палац воднага спорту, шматлікія балельшчыні стваралі атмасферу гасціннасці і святочнасці. А барацьба ў скакуноў ішла напружаная і вострая.

На п'едэстал гонару адзін за адным узнімаліся савецкія спартсмены. Толькі ў скачках з трампліна другое месца занялі Меліса Брайлі

і Робі Крэг з ЗША. Сярод пераможцаў чацвёрта мінчан — Аляксандр Касянкоў, Мікалай Міхайлін, Уладзімір Алейнік і Вольга Сласнікава. Яны заваявалі два залатыя і два сярэбраныя медалі.

Па народных прыкметах, адна ластаўка вясны не робіць. А калі іх больш?

НА ЗДЫМКУ: Аляксандр КАСЯНКОЎ у палёце.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.



НА ПРЫЗ АЛЯКСАНДРА МЯДЗВЕДЗЯ

Віцебск стаў месцам міжнароднага традыцыйнага турніра па вольнай барацьбе на прыз вядомага беларускага асілка Аляксандра Мядзведзя. Больш як 150 спартсменаў з каманд Алжыра, Балгарыі, Венгрыі, ГДР, Кубы, Польшчы, Фінляндыі, Чэхаславакіі, Савецкага Саюза і Беларусі прыбылі сюды, каб на дыванах Палаца спорту «Камсамалец» у восьмы раз разыграць ганаровае ўзнагароды. За тры дні адбылося амаль 300 паядын-

каў, розных па характару і тэхнічнаму выкананню.

Восем першых месцаў з дзесяці занялі савецкія спартсмены.

ЧЭМПІЁНКА — ДАТЭРМІНОВА

Імя чэмпіёнкі жаночага шахматнага чэмпіяната БССР стала вядома яшчэ да яго заканчэння. Ёю стала інжынер будаўнічага ўпраўлення Ірына Турапіна. Гэта высветлілася ў дзесятым туры, калі яна чорнымі перамагла Махтэйс, а яе праследавальніца Алена Шухман прайграла Мачалінай.

ТРЭЦЯЯ ПЕРАМОГА

Савецкія фехтавальшчыцы на турніры ў Італьянскім горадзе Турыне трэці раз запар заваявалі Кубак Еўропы. У асабістых спаборніцтвах першынствавала мінчанка Алена Бялова. На другім месцы яе зямлячка Вольга Паўленка. На чацвёртым — шостым месцах спартсменкі з Казані Наіля Гілязава, Валянціна Ніканава і Вольга Князева.

МЕДАЛІ ЛЁГКААТЛЕТАЎ

Тры залатыя і тры сярэбраныя ўзнагароды заваявалі савецкія лёгкаатлеты на чэмпіянаце Еўропы ў закрытых памяшканнях, які закончыўся ў Іспанскім горадзе Сан-Себастьяне. Вышэйшыя ўзнагароды ўручаны Віктару Саневу (трайны скачок), Валерыю Барзову (бег на 60 метраў) і Любові Нікіценка (бар'еры бег на 60 метраў). Сярэбраны медаль у бегу на 60 метраў з бар'ерамі заваяваў мінчанін Віктар Мяснікоў.

ЯК ТАЛЕР СТАЎ ДОЛАРАМ

У калекцыі, якую сабраў жыхар горада Ліды Д. Фацееў, каля дзвюх тысяч медных, сярэбраных, латунных грашовых знакаў, чаканеных у розны час у Расіі і ў многіх зарубешных краінах. Сярод іх — манеты, якія мелі хаджэнне пры Пятры I, Ганне Іаанаўне, Кацярыне II, шведскія, польскія, італьянскія, французскія... А адна манета, як сцвярджаюць спецыялісты, чаканілася ў Рымскай імперыі ў 80-я гады нашай эры.

Нядаўна Дзмітрый Ціханавіч набыў іахімсталер 1520 года.

Вопытныя нумізматы ведаюць, што гэта манета атрымала сваю назву па імені чэшскага гарадка, дзе чаканілася на сярэбраным рудніку. Такая доўгая назва была нязручнай, і ў Расіі ў свой час прыжылася першая яе частка «ефімок», а ў некаторых заходніх краінах другая — «талер». У скандынаўскіх дзяржавах талер быў прыняты як «далер», у англійскіх і саксонскіх краінах — як «долар», у Італіі — «талера» і г. д.

Частку свайго калекцыі пенсіянер Д. Фацееў перадаў нядаўна мясцоваму краязнаўчаму музею.



Мінскія дахі.

Фотаэцюд А. БІРЫЛКІ.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97.